

Norops polylepis

*Jan en Ina Tuns
San Juan de Sierpe
Peninsula Osa, Costa Rica
www.jamanasin.nl
Info@jamanasin.nl
foto's van de auteurs*

Zoals beloofd hierbij de eerste soortbeschrijving van een reptielensoort welke veelvuldig wordt gezien in de omgeving van Jamanasin Lodge en peninsula Osa. Erst een enkele opmerking over de gegevens voor het houden van de besproken dieren in een terrarium. De dieren welke besproken zullen worden zijn niet door mij in een terrarium gehouden, waardoor ik onvoldoende ervaring heb om een gedegen advies te geven over het verantwoord houden. Niettemin vormt kennis van de leefwijze in de natuur uiteraard de basis voor dit verantwoord houden in een terrarium. Aan de hand van mijn waarnemingen zal ik op hoofdlijnen proberen aan te geven hoe deze dieren eventueel in een terrarium gehouden kunnen worden. Daar waar het gaat om dieren welke ik wel heb gehouden, zal ik mijn manier van verzorgen met jullie delen. Dit zijn onder andere *Ctenosaura similis* (reeds een artikel verschenen in LACERTA 65/1), *Agalychnis callidryas*, *Bufo marinus*, *Dendrobates auratus* en *Basiliscus vittatus*. Deze laatste komt wel niet voor aan de Pacifische kant, maar ik wil jullie de beschrijving van dit mooie dier niet onthouden.

***Norops polylepis* (PETERS, "1873B", 1874)**

Dit is een kleine soort met lange poten en geelachtig bruin tot roodbruin gekleurd. De huid bestaat uit gladde elkaar niet overlappende dorsale en laterale schubben. Deze soort wordt vaak aangezien voor de iets kleinere *Norops limifrons*. *Norops polylepis* is een soort welke voorkomt aan de schaduwzijde van bossen, terwijl *Norops limifrons* zich meer ophoudt waar de zon schijnt. De keelwam van *Norops polylepis* is groot en oranje van kleur.

Beschrijving

De totale lengte van deze soort is 177 mm, waarbij de mannetjes groter zijn dan de vrouwtjes. De kop-romp lengte van de mannetjes is 45 tot 57 mm en van de vrouwtjes 41 tot 53 mm. Ze hebben een lange staart welke 65 tot 70% van de totale lengte voor zijn rekening neemt. Deze dieren hebben lange achterpoten waarbij de vierde teen, wanneer de poten tegen het lichaam worden gedrukt, reikt tot aan de oogkas. De schubben op de bovenkant van de snuit zijn klein en gekield. De dorsale en laterale schubben zijn korrelig en de ventrale schubben zijn glad en veel groter dan de

dorsale schubben. Ze hebben een lage staartkam en de mannetjes hebben vergrote schubben rond de cloaca. De keelwam van de mannetjes is uitzonderlijk groot en loopt door tot bijna aan de lies. Bij de vrouwtjes ontbreekt de keelwam en is alleen een oranje vlekje op de keel zichtbaar.

De rugzijde van deze dieren is bruin met een gelige of roodachtige zweem. Soms zijn op het midden van de rug donkere blokken te zien en bij de vrouwtjes kunnen deze blokken de vorm aannemen van een diamant (zie foto). Vaak zit er een donkere vlek aan de zijkant van de nek. De poten en staart hebben dezelfde bruine kleur of er zitten donkere banden op. De buikzijde is creme-wit en bij sommige vrouwtjes zeer gespikkeld met zwarte stippen. De iris is bruin.

Verwante soorten: *Norops limifrons*, *Norops altae*, *Norops cupreus*, *Norops carpenteri*.

Leefgebied en leefwijze

Deze soort komt alleen voor in laagland regenwoud en nat bos en regenwoud van de uitlopers van het gebergte aan de Pacifische kant van Costa Rica. ANDREWS (1971, 1983) heeft deze veel voorkomende soort tot in detail bestudeerd in Rincon de Osa, Provincie Puntarenas (ongeveer 6 km van Jamanasin Lodge) en veel van haar bevindingen komen hieronder aan bod.

Norops polylepis is een echt dagdier en zeer veel voorkomend. Zijn lichaamstemperatuur past zich aan de omgeving aan, met de meeste activiteit bij 20,9 - 27,8° Celsius en bij 31,2°C. De meeste dieren worden gezien in kruidachtige vegetatie. Ze zitten meestal op de bladeren zo'n 0,75 tot drie meter boven de grond. Ze geven de voorkeur aan de schaduwzijde, alhoewel ze soms ook in de volle zon worden gezien. Het eetgedrag van deze dieren verschilt niet van andere soorten welke leven in kruidachtige vegetatie of op de grond. Ze zitten op een verticale plaats, meestal met de kop naar beneden, en bekijken de omgeving (in dit geval dus hoofdzakelijk de bosbodem) of er iets eetbaars voorbij komt.

De meeste dieren slapen op bladeren. De mannetjes hebben hogere zitplaatsen (920 mm in het regenseizoen en 720 mm in het droge seizoen) dan de vrouwtjes (490 mm in het regenseizoen en 420 mm in het droge seizoen). De mannetjes zijn erg territoriaal en besteden de meeste tijd (ongeveer

50%) aan het vechten met andere mannetjes om hun territorium te verdedigen. Ongeveer 10% van de tijd gaat op aan de voortplanting en 20% aan eten. De mannetjes gebruiken hogere zitplaatsen als ze interactie hebben met andere mannetjes en lagere zitplaatsen voor de voortplanting en het zoeken naar eten. De vrouwtjes zijn ongeveer 86% van de dag bezig met het zoeken naar eten en 6%

met sociale interactie met de mannetjes. Zoals bij de meeste anolissoorten hebben de mannetjes vrij grote territoriums (30m²), maar die van de vrouwtjes zijn niet groter dan 7 m². Hierdoor overlapt het territorium van één volwassen man de territoriums van drie volwassen vrouwen. Merkwaardig genoeg vindt er geen overlapping van territoriums plaats van jonge dieren van beide sexen. In dichte bossen

komen ongeveer 290 tot 300 dieren per hectare voor. Het voedsel bestaat uit alles wat gevonden kan worden en is meestal 20 mm of groter, waarbij volwassen vrouwtjes grotere prooidieren eten dan volwassen mannetjes. Gemiddeld wordt er elk uur een prooi gevangen.

Voortplanting

De voortplanting vindt het gehele jaar door plaats, maar wordt wel iets minder in het droge seizoen. De vrouwtjes leggen elke 7 tot 14 dagen een ei. De incubatietijd is ongeveer 50 dagen.

Aan het begin van de regentijd is er een verhoogde paringsdrift, wat resulteert in een groot aantal jonge dieren (met een kop-romp lengte van 19 mm) in augustus en september. De dieren zijn met drie tot vier maanden geslachtsrijp. De meeste dieren leven maar één jaar en slechts enkele exemplaren breken de tweejarige leeftijd.

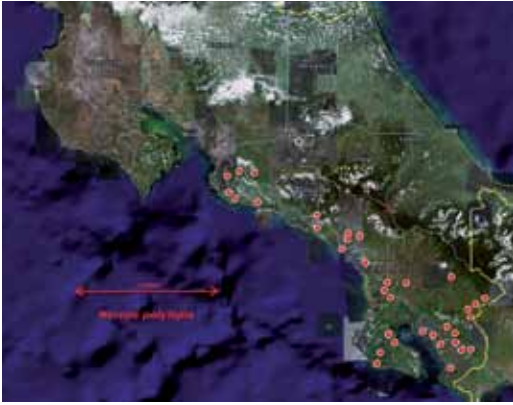
ANDREWS (1983) geeft aan dat deze dieren worden gegeten door de mot mot (een vogelsoort), diverse slangen en door *Corytophanes cristatus*. Ook bij *Norops capito* staan ze op de menulijst.

Eigen waarnemingen

Bij Jamanasin Lodge zijn deze dieren hoofdzakelijk waar te nemen in het gedeelte waar teakbomen staan geplant. De onderbegroeiing bestaat uit een kruidachtige vegetatie van ongeveer 40 cm hoogte. De dieren worden vooral gezien op de stammen en bladeren van de teakbomen, maar ook zijn ze veel waargenomen in de kruidachtige onderbegroeiing. Ze leven hier samen met *Norops limifrons* en *Norops biporcatus*.

Aan het begin van de dag (tussen 6.00 uur en 7.30 uur) zijn de dieren vooral te zien op de onderkant van de boomstammen waar de zon schijnt. Ze warmen zich daar op en de mannetjes zijn dan druk met het verdedigen van hun territorium en het vlaggen naar de vrouwtjes. Ook aan de bosrand van het secundaire regenwoud worden de dieren veelvuldig waargenomen. Hier leven ze samen met *Norops limifrons* en *Norops capito* (predator).

Omdat de mannetjes al vroeg geslachtsrijp zijn komt het voor dat een veel kleiner mannetje toch al paart met een groter vrouwtje (zie foto op deze pagina). Of er ook paringen plaatsvinden tussen

Norops polylepis en *Norops limifrons* is ons nog niet duidelijk, maar het zou ons niet verbazen. Dit ligt dan met name aan het feit dat ze zo dicht bij elkaar leven in grote aantallen. We hebben wel kunnen waarnemen dat de mannetjes van beide soorten vlaggen naar elkaar om duidelijk te maken dat ze in elkaars territorium zitten.

Terrarium

Indien deze dieren in een terrarium gehouden worden zijn een aantal dingen belangrijk voor het welzijn van de dieren, namelijk: Het moet een hoog terrarium zijn met veel verticale verblijfplaatsen voor de dieren. Er moet voldoende onderbegroeiing zijn waar de dieren naar voedsel kunnen zoeken. Gezien het eetpatroon dient er voldoende klein voedsel aanwezig te zijn zodat de dieren naar behoeven kunnen eten. De temperatuur moet gemiddeld tussen de 24° C en 27° C zijn, met een spot waar de dieren zich kunnen warmen. 's Nachts mag de temperatuur niet onder de 20° C komen en de luchtvochtigheid moet overdag gemiddeld 55 à 60% zijn en 's nachts mag deze oplopen tot boven de 90%.

De dieren kunnen het beste koppelsgewijs of in een trio gehouden worden (één man met twee vrouwen). Het dag- nachtritme is ongeveer 13 uur licht en 11 uur donker.

Summary

Norops polylepis is a small, long-legged yellowish brown to reddish brown lizard. This lizard is most likely to be mistaken in the field for the somewhat smaller *Norops limifrons*.

ANDREWS (1971, 1983) studied this very common species in detail at Rincon de Osa, Puntarenas Province (about 6 km from Jamanasin lodge). These lizards are seen perched on herbaceous vegetation, most frequently on leaves 0,75 to 3 meters above the ground.

The males have large territories (average 30 m²), but female territories are much smaller (average 7 m²). Males are very territorial and spend most of their time (about 50%) displaying or fighting with other males, about 10% in courtship or mating and 20% in foraging. Females forage about 86% of the day and are involved in social interactions with males about 6% of the time.

Females lay one egg every seven to fourteen days in the wet season. Incubation time is about fifty days. At Jamanasin Lodge these animals are mostly seen in the part where *Tectona grandis* is planted. Early in the morning they sit on the trunks to warm. They live together with *Norops limifrons* and *Norops biporcatus*.

Literatuur

SAVAGE, J.M., 2002. The Amphibians and reptiles of Costa Rica. A herpetofauna between two continents between two seas. The university of Chicago Press, Chicago.

ANDREWS, R.M., 1971. Structural habitat and time budget of a tropical Anolis lizard. *Ecology* 52(2): 262-79.

ANDREWS, R.M., 1983. *Norops polylepis* (lagartija, anole, anolis lizard). In Costa Rican naturel history, ed. D.H. Janzen, 409-10. Chicago: University of Chicgo Press.

PETERS, W.C.H., "1873b". 1874. Eine Mitteilung uber neue Saurier (Spaeriodactylus, Anolis, Phrynosoma, Tropicolepisma, Lygosoma, Ophioscincus) aus Centralamarica, Mexico und Australien. *Mber. Akad. Wissen. Berlin* 1873:738-47.

TUNS, JAN, 2007. De zwarte leguaan, *Ctenosaura similis*. *Lacerta* Vol. 65, 1, pag. 32-39.